

Introducció a la intel·ligència artificial

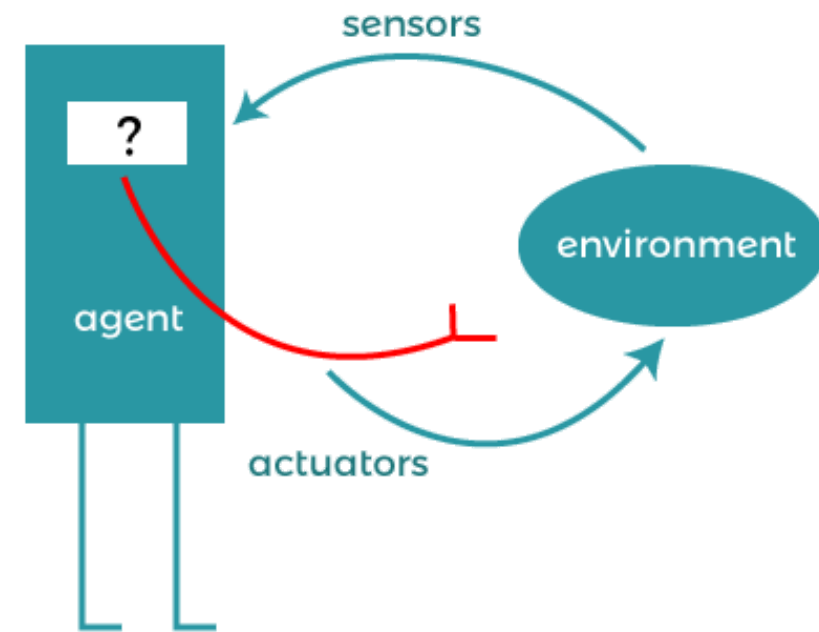
Models d'intel·ligència artificial

Què és la IA?

- **Intel·ligència:** capacitat d'aprendre, comprendre i resoldre problemes.
- **Intel·ligència artificial:** intel·ligència exhibida per màquines.
- Una màquina intel·ligent percep el seu entorn i pren accions per maximitzar les possibilitats d'èxit d'un objectiu.

Agents intel·ligents

- Un **agent** percep l'entorn mitjançant sensors i actua amb actuadors.
- Un agent intel·ligent ha de:
 - tenir un objectiu mesurable;
 - interpretar l'estat de l'entorn;
 - seleccionar una acció;
 - avaluar el resultat i adaptar-se quan calga.

Què estudiarem?

- Com formular un problema perquè un sistema el pugui resoldre.
- Diferents tècniques per construir agents intel·ligents.
- Avantatges, limitacions i costos de cada tècnica.
- Camps d'aplicació i impacte sobre les persones.
- Riscos ètics, legals i de seguretat.

Una mica d'història

Fites rellevants

- **1950:** Turing proposa substituir la pregunta "pensen les màquines?" per un criteri observable.
- **1956:** conferència de Dartmouth i naixement del terme intel·ligència artificial.
- **Anys 80:** sistemes experts per automatitzar decisions en dominis concrets.
- **1997:** Deep Blue derrota Kasparov als escacs.
- **2016:** AlphaGo mostra el potencial de combinar aprenentatge i cerca.

Models fundacionals

- Els Transformers han fet possibles models de llenguatge, visió i àudio a gran escala.
- Els models actuals poden ser **multimodals**: text, imatge, veu, vídeo i codi.
- També existeixen models oberts i models que poden executar-se localment.
- La capacitat no elimina els límits: poden equivocar-se, inventar informació o reproduir biaixos.

Situació actual

- La IA ja és present en serveis, indústria, ciència, educació i administració.
- Un bon sistema no es valora només per la seua qualitat:
 - cost i latència;
 - privacitat i seguretat;
 - explicabilitat;
 - manteniment i dependència de proveïdors;
 - impacte sobre les persones afectades.

Tenim una màquina intel·ligent?

Intel·ligència humana i computacional

Intel·ligència humana	Intel·ligència computacional
Biològica	Computacional
General	Específica
Conscient	Inconscient
Emocional	Racional
Adaptativa	Dissenyada

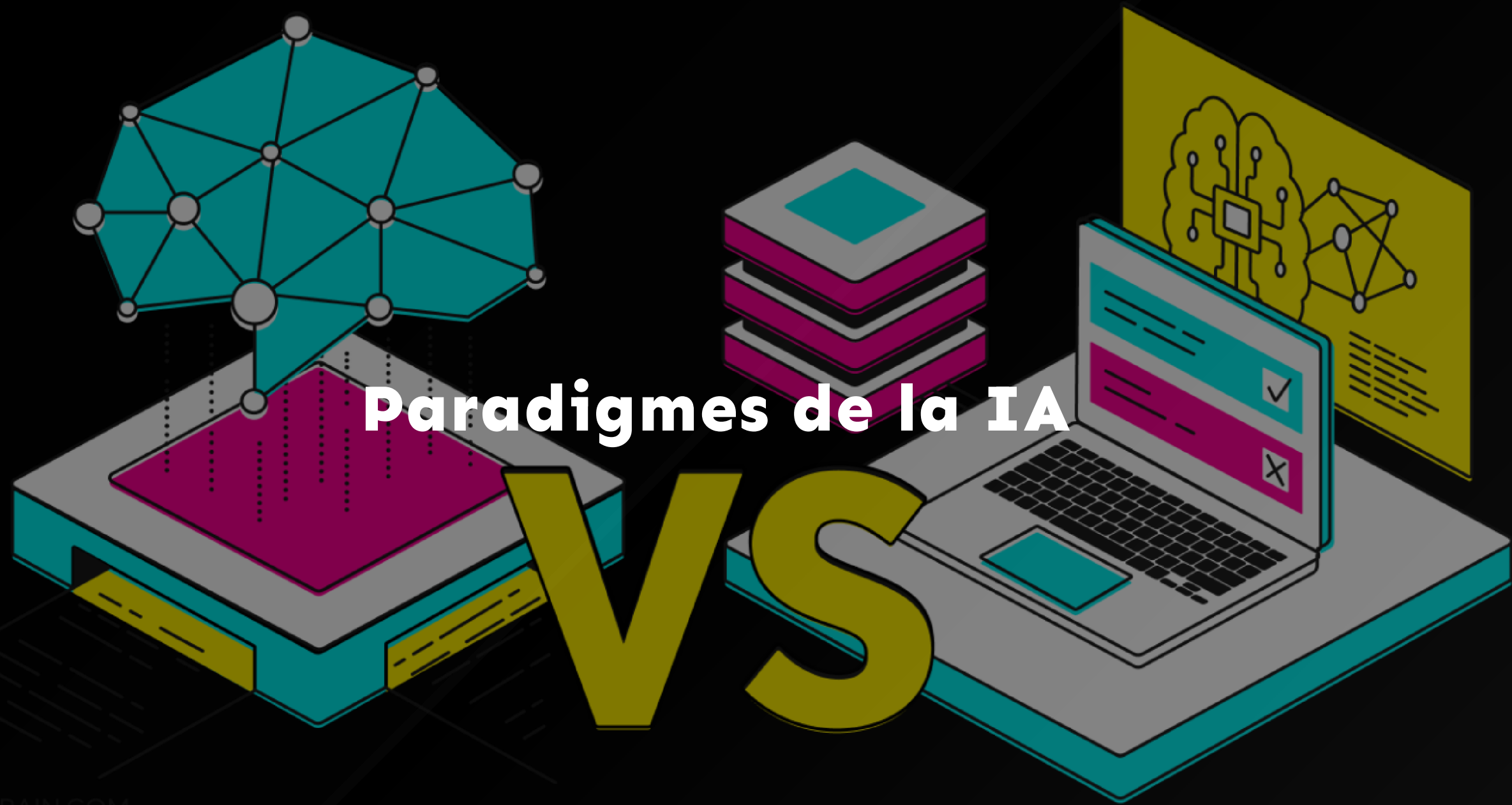
La IA no intenta reproduir necessàriament una persona: construeix sistemes capaços de resoldre tasques definides.

IA estreta i IA general

- **IA estreta o feble:** resol molt bé una tasca específica, com classificar imatges o planificar una ruta.
- **IA general o forta:** podria generalitzar la seua capacitat a qualsevol tasca intel·lectual humana.
- Els sistemes que utilitzem actualment són IA estreta, fins i tot quan resulten molt versàtils.

Racionalitat

- Una decisió racional és la que maximitza la probabilitat d'aconseguir un objectiu segons la informació disponible.
- No sempre existeix una única resposta correcta.
- Cal definir:
 - l'objectiu;
 - les restriccions;
 - el cost de les accions;
 - com mesurarem l'èxit;
 - què ha de fer el sistema quan no tinga prou evidència.

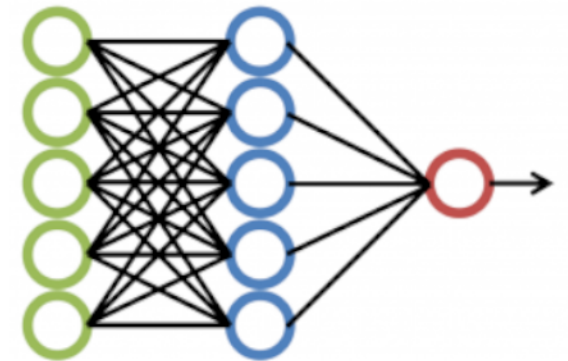
Paradigmes de la IA

Paradigma simbòlic

- Representa coneixement amb símbols, fets i regles.
- Permet inferir conclusions i explicar com s'ha pres una decisió.
- Exemples:
 - sistemes experts;
 - sistemes basats en regles;
 - raonament basat en casos;
 - planificació i satisfacció de restriccions.

Paradigma connexionista

- Representa la informació amb xarxes de neurones artificials.
- Aprén patrons a partir de dades.
- És útil en visió per computador, veu, llenguatge i control.
- Sovint ofereix menys explicabilitat que una solució basada en regles.

Paradigma estadístic

- Analitza dades per estimar probabilitats i prendre decisions.
- Inclou classificació, regressió, agrupament i detecció d'anomalies.
- La qualitat del resultat depén de les dades, les mètriques i el context d'ús.

Tècniques de IA

Necessitat	Tècnica possible
Decisió estable, auditable i normativa	Regles o sistema expert
Ruta, planificació o restriccions	Cerca, CSP o optimització
Predicció a partir d'exemples	Aprenentatge automàtic
Text, imatge, veu o codi	Xarxes neuronals i models fundacionals
Consulta de documentació canviant	Recuperació d'informació o RAG

Seleccionar una solució

Abans d'usar IA, hem de preguntar-nos:

- Es pot resoldre amb una regla, una consulta o un procés convencional?
- Disposem de dades adequades i amb permís per usar-les?
- Necessitem una resposta explicable i auditable?
- Quin és el cost d'un error?
- Qui revisarà els casos incerts o sensibles?

Aplicacions de la IA

Alguns dominis

- **Robòtica:** percepció, planificació i control en el món físic.
- **PLN:** traducció, classificació, resum, assistents i cerca documental.
- **Visió per computador:** classificació, detecció, segmentació i seguiment.
- **Recomanació:** productes, música, continguts o recursos.
- **Salut, finances, indústria i transport:** suport a decisions i automatització.

IA responsable

- Les dades poden contenir errors, desequilibris i biaixos.
- Un model pot perjudicar persones o grups encara que tinga una mètrica global alta.
- Cal protegir dades personals i controlar qui pot accedir al sistema.
- Els resultats generats necessiten verificació quan tenen conseqüències rellevants.
- La responsabilitat no desapareix perquè la decisió l'haja proposada un sistema.

Idees clau

- La IA és un conjunt de tècniques, no una única tecnologia.
- El problema, les dades, el risc i el context determinen el model adequat.
- La qualitat inclou precisió, cost, seguretat, explicabilitat i impacte.
- Un sistema intel·ligent ha de conèixer també els seus límits.